

Pla Estratègic d'Activitat Econòmica del Garraf

Apunts previs

El Pla Estratègic d'Activitat Econòmica del Garraf es proposa com una nova línia de treball successiu. Des d'ara, voldrem dotar la comarca amb una pauta estratègica que implicarà **un exercici de continuïtat**. Així, aquesta primera entrega s'ha de plantejar com un prefaci de futures actualitzacions periòdiques.

El document que s'exposa tot seguit és el resultat d'un procés de participació **intens, plural i transparent**. En la redacció d'aquest Pla Estratègic no s'han obeït consignes ni apriorismes. S'han escoltat tots els parers i, només de resultes d'aquestes opinions, s'ha tractat cadascun dels eixos estratègics que es proposen.

Les propostes que componen aquest **compendi d'estratègies i tàctiques** tenen com a denominador comú el fet de ser conseqüents, oportunes, plausibles i abastables. A cadascuna d'aquestes premisses caldrà assignar-li les autories que s'hauran de fer responsables de la seva execució.

El compliment de les accions consignades en el Pla només serà possible a partir d'una governança que garanteixi la seva execució. **Establir un model de governança adequat** serà imprescindible per interpretar amb encert la partitura estratègica i obtenir resultats a curt, mitjà i llarg termini.

1

Els objectius del Pla Estratègic

El Pla Estratègic d'Activitat Econòmica del Garraf té com a propòsit majúscul la planificació d'actuacions per al **sosteniment i l'equilibri econòmic de la comarca i la gestió de les oportunitats** a partir d'un ecosistema més solvent i menys vulnerable a les adversitats.

Conseqüentment, es tracta de propiciar **un entorn competitiu i evolutiu** en base a l'atractivitat i la retentivitat d'iniciatives, inversions i talent. Alhora, es vol consolidar un districte amb majors oportunitats per al desenvolupament personal i professional.

La carta estratègica proposa una diversitat d'escenaris per a la projecció econòmica de l'entorn més proper. Aquests escenaris coincideixen amb els sectors d'activitat que s'identifiquen com a més proclius i de major contribució a l'economia comarcal.

L'horitzó temporal

El Pla Estratègic d'Activitat Econòmica del Garraf es proposa en una temporalitat **quinquennal**. El primer episodi quedarà establert en el període **2021/2025**, expressat com *el lustre de la reactivació*.

Amb periodicitat biennal, el PEAE Garraf serà objecte de revisió exhaustiva i es proposaran les directrius per als dos anys subsegüents. És a dir, l'any 2023 es faria una revàlida del Pla i s'establiria el nou període 2023/2027, i així successivament.

Període inicial	2021 / 2025
Períodes successius	2023 / 2027
	2025 / 2029
	2027 / 2031
	...

Procés de redacció

El Pla Estratègic s'ha promogut des del Pacte per a l'Ocupació de Garraf i, mitjançant el Consell Comarcal, la seva redacció ha estat encarregada a NODE Garraf, l'Agència de Desenvolupament.

D'acord amb les entitats implicades, l'elaboració del PEAE Garraf ha partit del trinomi basat en la **participació**, la **prognosi** i els **preceptes**. S'ha actuat amb la màxima diligència per tal de tenir el document a punt en el mínim espai de temps possible.

L'etapa de participació ha ocupat la primera part del procés, des de l'1 d'octubre de 2020 fins al 10 de març de 2021. Prop de **250 persones** han intervingut en un total de **43 accions**, en forma de debats, focus grup, sessions monogràfiques, espais de ràdio i televisió i, al final, jornades d'economia i estratègia comarcals.

La participació de la ciutadania, així com la d'experts en diferents temàtiques, ha vingut acompanyada per la vinculació activa d'**una vintena d'entitats** empresarials, professionals, gremials i sindicals i dels mitjans de comunicació de la comarca.

Els capítols redaccionals s'han concentrat des de l'1 d'abril al 15 de maig de 2021. Ensenms al procediment s'han analitzat les diverses fonts econogràfiques ja existents per obtenir una **diagnosi contrastada**.

El trajecte final d'aquest procés ha coincidit amb el 3r Simposi Garraf, els dies 11 i 12 de maig de 2021. Aquestes jornades d'economia i estratègia comarcals s'han dedicat a analitzar els **escenaris de futur** de la comarca. Les conclusions d'aquest Simposi són de màxima utilitat per contrastar les directrius consignades en el Pla Estratègic. Verbalitzat per les alcaldesses i els representants d'entitats econòmiques i socials, cal destacar un consens en el sentit de promoure el treball conjunt, entre tots, i la generositat per part de cadascuna de les institucions i els agents implicats.

Com a vehicle de transmissió, el procés de redacció ha comptat amb un espai web, www.plaestrategic.cat des del què s'ha pogut fer el seguiment de cadascuna de les accions. A més, s'ha disposat d'una bústia electrònica, garraf@plaestrategic.cat, a la què la ciutadania ha pogut adreçar les seves propostes i comentaris.

La diagnosi

A la comarca del Garraf es disposa d'estudis periòdics que reflecteixen l'evolució del mercat de treball i les dinàmiques demogràfiques, com també el comportament dels sectors d'activitat.

L'Índex FEGP de Competitivitat es publica anualment des de fa gairebé 20 anys i analitza els factors de sostenibilitat i atractivitat de les economies comarcals, amb especial atenció a les demarcacions del Gran Penedès.

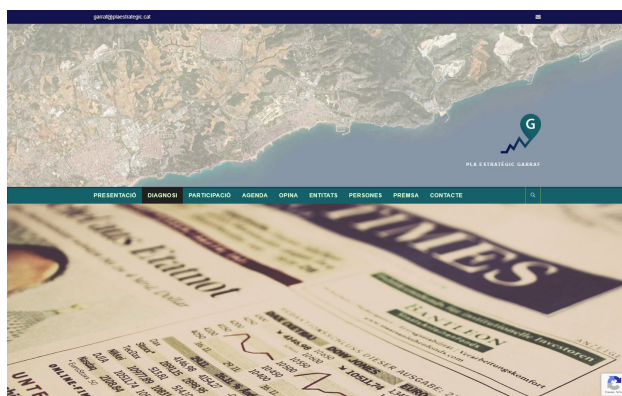
L'Informe de Conjuntura Econòmica, també editat per la Federació Empresarial, surt semestralment i ofereix una anàlisi de les economies del Penedès i el Garraf a partir d'indicadors d'atur i contractació en cadascun dels sectors.

Per la seva banda, el Servei d'Iniciatives Econòmiques de la Mancomunitat Penedès Garraf fa un recull mensual de l'observatori del mercat de treball, amb indicadors que completen l'econografia de la comarca.

També contribueix a la diagnosi precisa l'Informe Territorial de la Demarcació de Barcelona, que publica tots els anys la Diputació de Barcelona, així com els estudis de la Cambra de Comerç de Barcelona i d'altres corporacions privades.

A l'hora de plantejar el procés de redacció d'aquest Pla Estratègic no s'ha dubtat a fer ús de les fonts estadístiques i documentals de les què ja es disposa, atès que s'actualitzen de manera periòdica, són freqüents i recents.

Posada al dia, tota l'econografia de la comarca del Garraf es pot consultar a l'apartat *Diagnosi* del web del PEAE Garraf, www.plaestrategic.cat. El fet de disposar d'aquest fons ha escurçat sobre manera el procés de redacció del Pla.

Què li passa al Garraf

La prognosi de la comarca del Garraf és inequívoca des del punt de vista de les causes i els seus efectes. L'econosistema comarcal que tenim avui s'ha gestat de manera progressiva, marcada pel pas del temps i per les mateixes alteracions que han patit els sectors d'activitat econòmica.

En línies generals, aquesta és una comarca amb un passat industrial rellevant, fins a la dècada dels 70 (s. XX). L'escassetat de sòl industrial, l'obsolescència i la manca d'inversions va fer que l'activitat transformadora cedís pas a les activitats terciàries, mentre emergia amb força l'urbanisme residencial.

El comerç, el turisme, la cultura, el lleure i el sector sociosanitari componen el pentàmer dels serveis, amb un 73% del pes comarcal. A més, cal afegir un altre 9% per donar cabuda a les activitats de serveis a empreses.

La construcció ostenta el 12% del dinamisme econòmic i la indústria aporta únicament un 6%. No arriba a l'1% la incidència de les activitats primàries. La fotografia no pot ser més expressiva pel que fa a la **terciarització de la comarca**.

Encara una altra dada: prop del 30% dels llocs de treball registrats al Garraf estan ocupats pel treball autònom. Aquesta **miniaturització de l'activitat empresarial** es fa notar encara més amb una altra dada: la mitjana de persones que componen les plantilles dels centres de cotització existents; menys de 9 treballadors/-es.

Com a conseqüència de l'**atomització del mosaic empresarial**, les estructures es mostren molt febles davant dels embats adversos, com ho poden ser les crisis cícliques o, recentment, la contingència sanitària provocada per la covid-19.

Prova d'això ho és una altra dada remarcable com és la taxa d'ocupació, que amb un 61,5% és la més baixa de la província; per contra, la taxa d'atur (15,19%) és la segona més alta.

Podríem fer un símil ocurrent si afirmem que el teixit econòmic de la comarca és de molt poca roba, més adient per al bon temps però excessivament permeable a les adversitats.

Per completar aquests traços, fixem-nos en el creixement demogràfic tan accentuat: en els darrers vint anys, des de principis de segle, a la comarca del Garraf ha crescut prop del 42% el nombre de residents.

El dibuix queda més ben definit si es té en compte l'anomenada taxa d'autocontenció; la més reduïda de Catalunya. Més del 47% de les persones treballadores residents al Garraf han de desplaçar-se a d'altres comarca per anar al seu lloc de treball.

L'increment demogràfic dels darrers anys no ha alterat la taxa d'atur. Això reforça la idea que avui el Garraf és una comarca receptora de nous residents que arriben atrets per les condicions i la qualitat de vida; no són pas cercadors d'oportunitats laborals.

L'afirmació precedent es corrobora per l'estancament de la natalitat els darrers anys, en contraposició amb l'arribada de forans que són els que fan créixer l'estadística de residents. D'aquests, augmenta el nombre de jubilats atrets per la bonança del territori.

Com a conseqüència dels paràgrafs precedents, el Garraf ha de gestionar amb urgència dues situacions crítiques.

D'una banda, la major demanda residencial fa encarir el preu de l'habitatge i l'allunya de les possibilitats dels segments d'edat més jove, que estan iniciant-se professionalment. Això comporta que cerquin la seva vivenda fora de la comarca, de la mateixa manera que s'han vist abocats a buscar el seu lloc de treball en altres entorns.

D'una altra, a retruc de l'anterior, l'envelliment continuat de la piràmide d'edats és preocupant. Aquest fet té una doble lectura; negativa, si pensem en el perill d'una atonia social; positiva, si tenim en compte les oportunitats que es generen a partir d'una economia sènior, centrada en l'acompanyament i l'envelliment actiu.

A tot plegat, les administracions públiques han de reaccionar amb més serveis per respondre a l'augment significatiu de la població i, a més, ho han de fer amb recursos i prestacions que tinguin en compte un major predomini de les edats avançades.

Com a contrapès, caldrà posar totes les energies en propiciar l'atractivitat i la retentivitat d'iniciatives, inversions i talent; com també en diversificar el model econòmic i potenciar activitats que aportin més sostenibilitat i major recorregut a l'economia comarcal; sense abandonar els sectors que avui polaritzen l'econosistema.

Aquest és el repte del Pla Estratègic d'Activitat Econòmica del Garraf.

El dilema del Garraf

En el moment en què es formula la necessitat i l'encàrrec d'un pla estratègic per part del Consell Comarcal del Garraf queda sobreentès que s'accepta **la comarca com a unitat de planificació estratègica**.

Això vol dir que s'admet la idea, per part de les municipalitats i també de les entitats membres del Pacte per a l'Ocupació del Garraf, que cal **aprofitar els potencials, les oportunitats i les complementaritats** que se'n poden derivar d'un treball conjunt.

Quan es tracta del Garraf, cal reconèixer que la idea de comarca no és un fet identitari. Es tracta d'una divisió polític administrativa que aplega realitats dissemblants, pel que fa a les seves idiosincràsies i -cosa que ve molt al cas- a les seves economies.

Així i tot, en els darrers anys s'ha fet una labor pertinaç amb la què s'ha aconseguit una unitat d'acció en temes tan cabdals com l'ocupació o la formació. Cada vegada més són diversos els **denominadors comuns** que advoquen per l'acció comarcal.

La mateixa implementació del Pla Estratègic d'Activitat Econòmica contribuirà a una orquestració d'objectius, causes i efectes de rang comarcal. No són pocs els pretextos a l'hora de planificar la comarca del Garraf en la seva **integritat territorial**.

Això no vol dir que en la planificació econòmica de la comarca no s'hagin de tenir en compte les **interaccions amb les demarcacions veïnes**, com ara les comarques del Penedès, amb les què es generen transitives i reciprocitats prou rellevants.

6

El dilema que es planteja és aquest: cal contemplar la comarca del Garraf de manera evolutiva, des del punt de vista del dinamisme econòmic, o bé cal preservar-la i evitar el creixement?. És a dir, **volem créixer?**. Dit d'una altra manera: obrim o tanquem?

Si s'opta pel creixement s'obre una disjuntiva: cal diversificar l'economia i desplegar el ventall d'activitats amb major potencial o bé cal concentrar-la en un determinat sector per assolir una determinada especialització?. És a dir, **diversificar o concentrar?**

El Pla Estratègic d'Activitat Econòmica del Garraf que es presenta en aquest document respon afirmativament a la idea de **créixer i fer-ho de manera diversificada**. Més que una aposta en una determinada direcció, es proposa com la millor opció per assolir els objectius d'equilibri social i econòmic, sempre i quan es tinguin en compte uns codis.

Els codis del Pla Estratègic

Abans de presentar els pilars estratègics convé explicar que s'han designat 6 vertebradors que seran el denominador comú en la conjugació de cadascun dels eixos.

L'ànima del Pla Estratègic la componen tots i cadascun d'aquests factors. Els escenaris estratègics han de tenir en compte uns codis actuals i coherents amb una societat que exigeix major compromís i responsabilitat en totes les actuacions.

Els 6 codis del Pla Estratègic d'Activitat Econòmica del Garraf són aquests:

7

El factor de la **sostenibilitat** al·ludeix als aspectes ambientals i socials. Qualsevol fulla de ruta ha d'assumir el compromís per la preservació de l'entorn i la cerca d'alternatives energètiques, de producció i de consum més adequades i justes.

La **digitalització** és un codi ineluctable en una societat que està adoptant els avenços tecnològics en tots els àmbits d'activitat. Cal posar al dia la ciutadania, les empreses i les institucions si volem contribuir a un major benestar i tenir un millor posicionament.

L'assignatura de la **mobilitat** en una comarca en constant creixement i de component residencial és obligatòria. Cal propiciar la mobilitat elèctrica i afavorir els desplaçaments interns, així com el transport públic i les connexions amb el país.

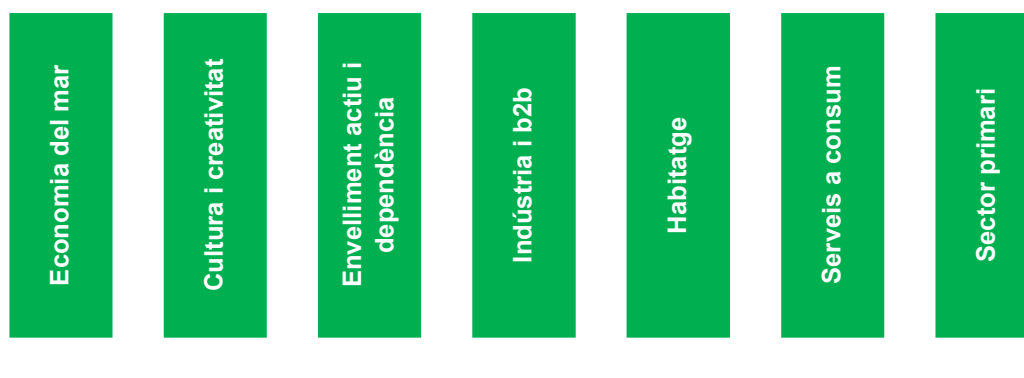
El capítol de la **formació** és el diapasó d'un entorn que vol afavorir oportunitats de treball i millors condicions de vida als ciutadans. Tant o més, és un dels factors clau en la competitivitat de les empreses i és coadjuvant a l'atractivitat i la retentivitat.

El foment de l'**emprenedoria** es planteja com un dels reptes majúsculs de la comarca del Garraf. Cal introduir la cultura del risc i la vocació emprenedora en tots els segments de la formació, també l'obligatòria.

El **compromís social** es declina com el factor que posa les persones en el centre de qualsevol estratègia. Els conceptes d'equitat, responsabilitat, accessibilitat i igualtat d'oportunitats han de ser perennes en tots els escenaris estratègics.

Els 7 eixos estratègics

Els eixos estratègics conformen la columna vertebral de la planificació. En el cas del PEAE Garraf es corresponen amb una selecció d'escenaris sectorials. La determinació d'aquests eixos és conseqüència única del procés de participació.

L'economia del mar

El litoral del Garraf no és una limitació geogràfica. La Mediterrània ens ofereix una mirada de possibilitats, també com a aparador dels nostres actius i alhora com a vehicle per la internacionalització.

Els recursos i les prestacions que ens ofereix el mar configuren un dels eixos estratègics de major projecció de l'economia del Garraf. Amb la projecció de l'anomenada **economia blava**, les activitats esportives, lúdiques i turístiques poden conviure amb les activitats pesqueres, industrials, de manteniment, formatives, d'estudi i recerca, totes elles relacionades amb el medi marí.

La cultura i la creativitat

L'eix de l'economia taronja aplega les indústries culturals i creatives però també el llegat festiu, els costums i el patrimoni artístic. A la comarca del Garraf s'hi troben tots els vèrtexs d'aquesta economia basada en l'activitat cultural i el coneixement.

El costumari; el catàleg museístic; l'esperit del romanticisme; l'herència dels indians; el calendari festiu; l'agenda de festivals i esdeveniments; les escoles d'arts plàstiques, escèniques, musicals i audiovisuals; l'activitat filmogràfica; el dinamisme associatiu; el receptari tradicional; la proposta enogastronòmica i el ventall formatiu i universitari són arguments que coincideixen en temps i espai i que singularitzen la comarca.

L'envelliment actiu i la dependència

La interrelació de les empreses i les institucions relacionades amb la dependència, l'acompanyament i l'envelliment actiu basteix un gran sector al què contribueixen els programes de formació ocupacional i professional i els grups de recerca.

Les condicions climàtiques i ambientals, el caire mediterrani, la planimetria benigna, l'entorn natural, els recursos assistencials i, entre altres factors, el dinamisme cultural i festiu fan de la comarca del Garraf un escenari propici per a la *silver economy*, centrada en les condicions de vida i les necessitats dels perfils sèniors. Aquest eix estratègic pot aportar especialització, atractivitat i inversions.

Indústria i b2b

Hi ha condicions favorables per a la implantació de nova indústria a la comarca; a partir de les activitats de transformació que fan tangibles les idees; l'enginyeria i la propietat industrial. Alhora s'obrirà mercat per a les empreses de serveis a empreses.

Ordenar i promocionar l'oferta de sòl i sostre industrial per a determinats usos i germinar llavors a partir del mosaic industrial i tecnològic ja existent són la clau per recuperar el sector secundari. Amb l'ull posat en la indústria 4.0, centrarem l'estratègia en les empreses tractores, el campus de la UPC i els nombrosos factors competitius i d'atracció que té el Garraf. Això exigirà una nova conjunció comarcal.

9

Habitatge

El caire residencial caracteritza la comarca del Garraf, atiat per creixements demogràfics molt accentuats. La construcció ha reprès l'activitat amb molta força i el parc d'habitatges no deixa de créixer. El mercat demana pisos nous i també lloguers.

L'activitat de construcció d'obra nova i també la necessitat de rehabilitar els habitatges de fa 20 o més anys fan aflorar noves oportunitats pel que fa a edificació sostenible, eficiència energètica i condicionament bioclimàtic. Hi ha tot un sector emergent que cal dotar amb més formació professional i d'oficis. Al costat d'això hi ha la necessitat de construir habitatges socials per cobrir un determinat segment de demanda.

Serveis a consum final

Aquest és el gran sector d'activitat, amb un 75% d'incidència en l'economia del Garraf. Comprèn els subsectors de comerç, turisme, cultura, salut, lleure i esport. La seva hegemonia té molt a veure amb l'auge residencial i l'atractivitat de l'entorn.

El predomini del sector terciari aporta major vulnerabilitat al mercat de treball ateses les característiques d'estacionalitat i la seva feblesa davant les contingències. Cal propiciar una major estabilitat tot afavorint la qualificació professional, promovent l'adopció de paràmetres de sostenibilitat i procurant la digitalització dels processos de gestió, producció i comercialització.

El sector primari

Les activitats relacionades amb la pesca i l'agricultura són icones del Garraf, tot i que la seva aportació a l'economia comarcal és inferior a l'1%. Així i tot, s'ha volgut dedicar un eix estratègic ad hoc per considerar de màxim interès la seva preservació.

La continuïtat dels oficis de la pagesia i la marineria preocupa, així com l'estabilitat dels preus i la solvència d'aquests mesters. Més enllà de la viticultura, el paisatge de conreus sembla amenaçat per l'abandonament de l'activitat, sobretot per la falta de relleu generacional. També la flota pesquera està reduint el nombre d'unitats pels mateixos motius, per la reducció de captures i per la irrupció d'espècies importades.

L'addenda estratègica

En la determinació dels 7 eixos estratègics s'han tingut en compte els sectors d'activitat que es consideren de major potencialitat. Tot i aquest procediment, no hem de deixar de banda altres aspectes clau per a l'equilibri social i econòmic del Garraf.

De la mateixa manera que els eixos, l'addenda estratègica que es proposa exigeix un tractament prioritari i tant o més ambiciós. En aquest capítol s'hi troben actuacions relacionades amb les infraestructures però també altres instruccions que tenen a veure amb els 6 codis del Pla Estratègic, per considerar que mereixen un tractament més ampli.

Com a corol·lari del Pla es proposa la millor de les estratègies: la col·laboració entre les administracions locals i, ensems, la cooperació publicoprivada.